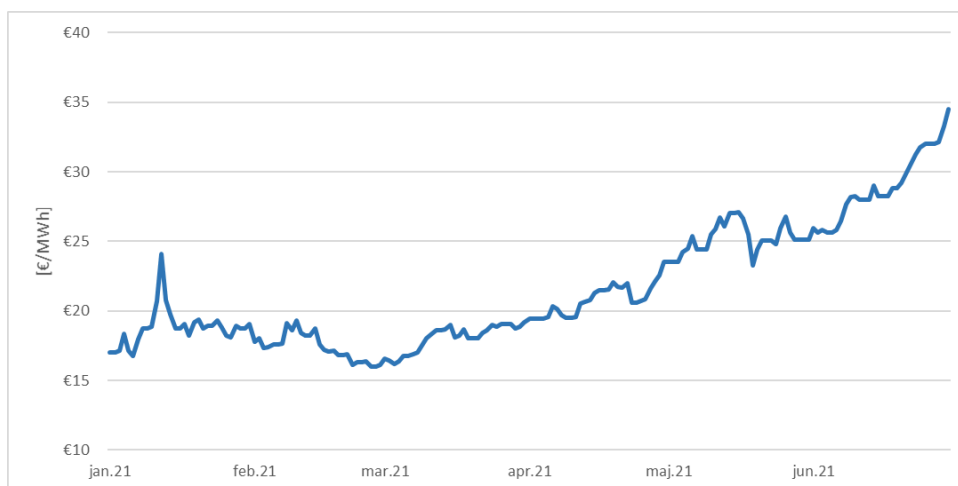

Pregled veleprodajnega trga z zemeljskim plinom v prvi polovici leta 2021

Maribor, julij 2021

Veleprodajne cene zemeljskega plina so bile v prvi polovici leta 2021 pretežno v pozitivnem trendu. Pozitiven trend je bilo moč zaslediti tako v primeru kratkoročnih, kot tudi v primeru dolgoročnih terminskih pogodb. Rast cen zemeljskega plina z dobavo dan v naprej (indeks CEGHIX) na avstrijski borzi CEGH je prikazana na Slika 1, medtem ko je na Slika 2 razvidno gibanje cen terminskih pogodb zemeljskega plina z dobavo v letu 2022 na nizozemski borzi plina TTF¹.

Slika 1: Gibanje vrednosti indeksa CEGHIX v v obdobju 1.1.2021- 30.6.2021

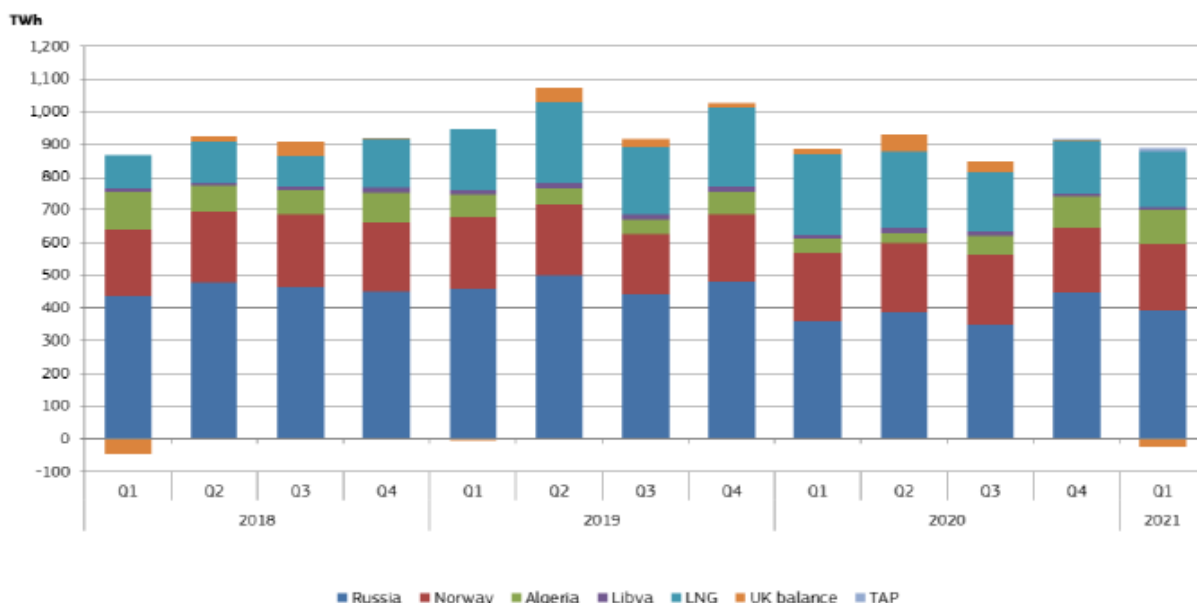

Slika 2: Gibanje vrednosti terminskih pogodb z dobavo v letu 2022 na borzi TTF v obdobju 1.1.2021- 30.6.2021

V začetku leta je pozitiven trend gibanja cene vzpodbujalo globalno povpraševanje po plinu. Uvoz plina v Evropsko unijo je za obdobje od 2018 naprej prikazan na Slika 3².

¹ (Montel, 2021)

² (European Commission, 2021, str. 10)

Slika 3: Uvoz zemeljskega plina v Evropsko Unijo

V kolikor se osredotočimo le na utekočinjen zemeljski plin, je bil uvoz v Evropsko unijo v prvem četrtletju 2021 v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta nekoliko manjši. Izvozniki utekočinjenega zemeljskega plina so se zaradi višjih cen na azijskih borzah raje odločali za izvoz v Azijo. Zaradi tega je padec uvoza utekočinjenega zemeljskega plina v Evropi v prvem četrtletju leta 2021 v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2020 znašal 29 %. V mesecu aprilu se je trend obrnil, saj je uvoz utekočinjenega zemeljskega plina presegel enako obdobje preteklega leta, vendar pa je že v maju raven uvoza ponovno zdrsnila pod raven enakega obdobja preteklega leta³.

V prvem četrtletju leta 2021 se je v primerjavi z letom 2020 uvoz zemeljskega plina v EU zmanjšal za 3 %. Večji padec uvoza je nekoliko ublažil uvoz zemeljskega plina po plinovodih iz Rusije, ki se je v primerjavi s prvimi tremi meseci leta 2020 v letu 2021 povečal za 9 %. Rusija sicer v letu 2021 zmanjšuje tranzit zemeljskega plina čez Ukrajino in ga preusmerja preko drugih poti. Ob koncu plinske zime tudi ni napravila nakupa dodatnih zmogljivosti na mesečnih dražbah s prenosnimi zmogljivostmi za transport zemeljskega plina čez Ukrajino, kar je dodatno vzpodbudilo rast cene plina⁴.

Ob zmanjšanem uvozu plina v Evropo je oskrba s plinom dodatno poslabšala rast porabe plina. Ta je bila zabeležena že v zadnjem četrtletju leta 2020, v prvem četrtletju leta 2021 pa se je še stopnjevala. V primerjavi s prvim četrtletjem leta 2020 se je ta v 2021 povečala za 7,6 %. Rast porabe plina se je nadaljevala tudi v aprilu, ko je bila zabeležena 45 % rast glede na april 2020, in v mesecu maju. K rasti so v največji meri pripomogle podpovprečne temperature, ki so tudi po koncu plinske zime vzdrževale temperaturno odvisni odjem. Na rast porabe plina v prvi polovici leta 2021 je utegnili vplivati tudi sprememba načina dela, saj je veliko delodajalcev svojim zaposlenim omogočilo delo od doma, kar je vplivalo na povečan odjem plina v gospodinjstvem segmentu. Gospodarska rast je v prvi polovici leta 2021, po postopnih sprostitvah omejevalnih ukrepov namenjenih zavezitvi širjenja epidemije COVID-19, ponovno dobila zagon, kar je povečalo industrijsko porabo plina⁵.

V prvi polovici leta 2021 je bil v Evropi zabeležen padec proizvodnje plina. V prvem četrtletju tega leta je bilo proizvedenega za 11 % manj plina kot v primerjavi z enakim obdobjem leta prej. Omenjen padec je bil sicer zaradi vnaprej načrtovanega postopnega zaustavljanja proizvodnje zemeljskega plina na nizozemskem Groningenu predviden in se je nadaljeval tudi v drugem četrtletju. Padec proizvodnje je zaradi več nenačrtovanih izpadov črpanja zemeljskega

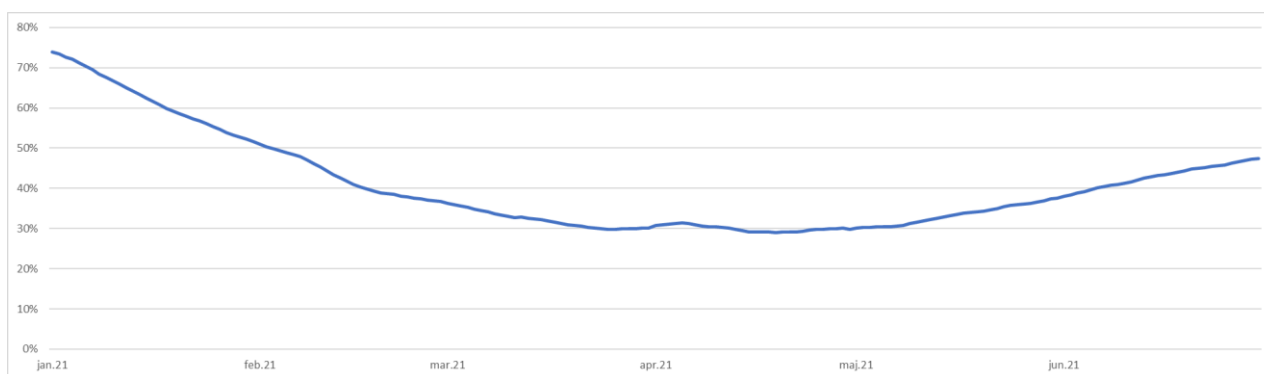
³ (European Commission, 2021, str. 9-11)

⁴ (European Commission, 2021, str. 9)

⁵ (Central European Gas Hub AG, 2021, str. 4-7)

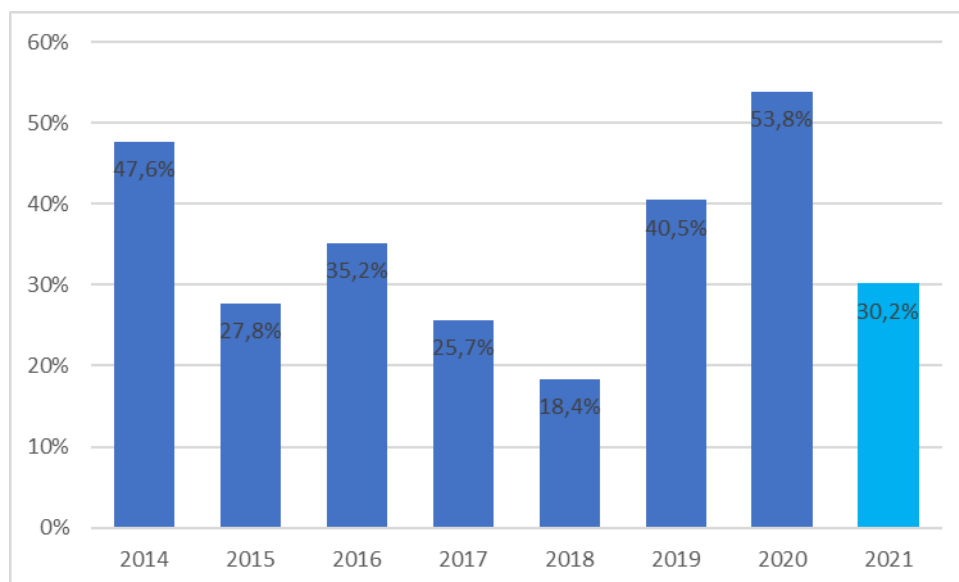
plina v prvi polovici leta utrpela tudi Norveška. V prvem četrtletju leta 2021 se ji je proizvodnja plina zmanjšala za 6 %⁶.

Slabša oskrba Evrope s plinom v primerjavi s povpraševanjem je neposredno povzročila višjo stopnjo uporabe plina iz skladišč po Evropi. V povprečju so imela evropska skladišča plina ob koncu plinske zime 30,2 % zapolnjenih kapacitet, kar je za 23,7 % odstotnih točk manj kot v primerjavi z zasedenostjo skladiščnih kapacitet ob koncu pretekle plinske zime. Dosežena je bila najnižja točka zasedenosti od leta 2018 naprej. Gibanje polnosti evropskih skladišč plina je prikazano na Slika 4⁷.

Slika 4: Gibanje zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih kapacitet v letu 2021

Kljub relativno slabi zasedenosti skladiščnih kapacitet je bila zasedenost ob koncu plinske zime še vedno v bližini zabeleženega večletnega povprečja med leti 2014 in 2018. Zasedenost skladiščnih kapacitet ob koncu preteklih plinskih zim je prikazana na Slika 5.

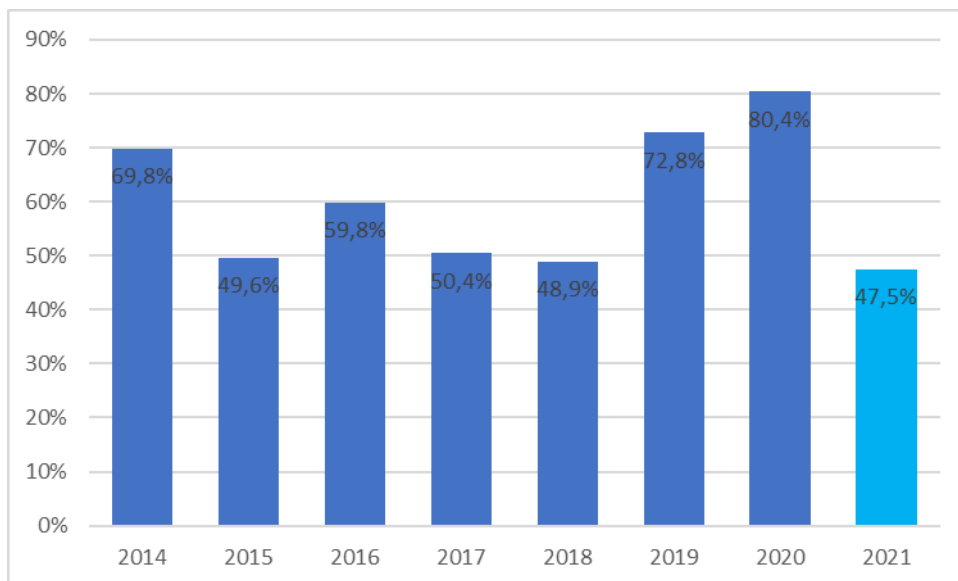
Slika 5: Odstotek zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih kapacitet na dan 31.3. v letih od 2014 do 2021

Ob koncu prvega polletja v letu 2021 so imela evropska skladišča plina zapolnjenih 47,5 % razpoložljivih skladiščnih kapacitet. Zasedenost je bila za 32,9 % odstotnih točk nižja v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta. Gre za najnižjo raven zasedenosti skladišč v

⁶ (European Commission, 2021, str. 8,9)

⁷ (Gas Infrastructure Europe, 2021)

zadnjem desetletju. Zasedenost skladiščnih kapacitet ob koncu preteklih polletij je prikazana na Slika 6.

Slika 6: Odstotek zasedenosti evropskih plinskih skladiščnih kapacitet na dan 30.6. v letih od 2014 do 2021

V primerjavi z zabeleženim večletnim povprečjem med leti 2014 in 2018 je bila ob koncu prvega polletja 2021 zasedenost skladišč nižja za 11,1 % odstotnih točk.

Na rast cene zemeljskega plina v prvi polovici leta 2021 je vplivalo tudi gibanje cene nafte, saj je gibanje cen plina na borzah pogosto tesno povezano z borznim gibanjem cene nafte. Nafta Brent je tako pri terminskih pogodbah z zapadlostjo mesec vnaprej odprla leto pri ceni 50,66 \$ na sodček. Rast cene se je v naslednjih mesecih v pretežni meri krepila in je 25. 6. 2021 dosegla ceno 75,38 \$ za sodček. Gre za vrednost, ki je bila nazadnje dosežena v letu 2018⁸.

Podoben vpliv, kot nafta imata na ceno zemeljskega plina tudi premog in emisijski kuponi. Gibanje cene premoga je bilo v prvi polovici leta 2021 pretežno v pozitivnem trendu. 2021 so terminske pogodbe z zapadlostjo mesec vnaprej leto odprle pri vrednosti 69,85 \$ na tono, nato pa so se ob koncu prvega polletja 2021 povzpele vse do vrednosti 117,4 \$ na tono. Tudi v primeru premoga je bila takšna cena na borzah nazadnje dosežena v letu 2018⁹.

Podobno, kot pri nafti in premogu, je pozitiven trend gibanja cene prevladoval tudi na trgu emisijskih kuponov. Terminske pogodbe z zapadlostjo decembra 2021 so leto 2021 odprle pri vrednosti 33,69 € na tono. Ob koncu prvega polletja so se cene povzpele do 56,37 € na tono. V prvem polletju je bila dosežena tudi nova rekordna vrednost (14. 5. 2021, 56,65 € na tono), ki je bila v začetku druge polovice leta že presežena. Glavni razlogi za takšno rast cene so ekonomsko okrevanje gospodarstev EU, pozitivne napovedi glede nadaljnje gospodarske rasti, povečana proizvodnja električne energije, ambiciozna politika EU na področju okolja ter povečevanje obsega trgovanja z emisijskimi kuponi. Gibanje cene terminskih pogodb emisijskih kuponov z zapadlostjo v decembru 2021 je prikazano na Slika 7¹⁰.

⁸ (Intercontinental Exchange, Inc., 2021)

⁹ (Intercontinental Exchange, Inc., 2021)

¹⁰ (Montel, 2021)

Slika 7 Gibanje cene emisijskih kuponov z zapadlostjo decembra 2021

K dvigu cene emisijskih kuponov, premoga in plina je v veliki meri pripomogla tudi večja poraba električne energije in posledično večja proizvodnja le-te. Povečana proizvodnja električne energije je povzročila povečano rabo fosilnih virov goriv. Pri rabi omenjenih virov se je neposredno povečala tudi potreba po nakupu dodatnih emisijskih kuponov. V prvem četrtnem letu 2021 je rast porabe električne energije v primerjavi z letom prej znašala 2 %. Pri proizvodnji električne energije je bila v enakem obdobju zabeležena 14 % rast rabe premoga in 3 % rast rabe plina v primerjavi z enakim obdobjem leto prej¹¹.

V letu 2021 smo pričali več spremembam na globalnem trgu plina. V prvi vrsti gre za okrevanje povpraševanja po plinu.

Velik vpliv na gibanje ravni povpraševanja ima Kitajska. V maju 2021 smo bili pričali spremembi na vrhu lestvice uvoznikov utekočinjenega zemeljskega plina. Kitajska je pri uvozu iz prvega mesta izpodrinila Japonsko. V juniju je nato Kitajska uvoz utekočinjenega zemeljskega plina samo še stopnjevala¹².

Na medletni ravni je Kitajska zabeležila 28 % rast uvoza. Omenjena rast predstavlja 40 % globalne rasti uvoza utekočinjenega zemeljskega plina. Ob enem je zelo zgovoren tudi podatek, da Kitajska gradi dodatne skladiščne kapacitete¹³.

Na globalni ravni utegne imeti velik vpliv na ceno zemeljskega plina dokončanje izgradnje plinovoda Severni tok 2. Dokončana izgradnja omenjenega plinovoda bi neposredno vplivala na raven dobave zemeljskega plina v Evropo, kar bi utegnilo sprostiti pritisk na ceno, hkrati pa bi to pomenilo nadaljnje spremembe v poteh uvoza plina iz Rusije, saj se bo zakup kapacitet za transport plina čez Ukrajino verjetno še zmanjšal.

V prvi polovici leta 2021 se dvig borznih cen plina še ni prenesel na slovenski maloprodajni trg. V tem obdobju sta med 1. 4. in 1. 7. 2021 cene povišala le dva izmed trinajstih dobaviteljev zemeljskega plina, ki vršijo dobavo gospodinjskim odjemalcem po celotni Sloveniji. Dvig cene zemeljskega plina v kratkoročnem obdobju je sicer že napovedalo več dobaviteljev.

¹¹ (European Commission, 2021, str. 3)

¹² (LinkedIn Corporation, 2021)

¹³ (European Commission, 2021, str. 26)

VIRI

- Agencija za energijo. (23. 7 2021). *primerjalnik.agen-rs.si/*. Pridobljeno iz primerjalnik.agen-rs.si/index.php?/kalkulatorplin/kalkulator/action/korak2/PodstranPlin/PrimerjavaPonudb
- Central European Gas Hub AG. (7. 15 2021). <https://www.cegh.at/>. Pridobljeno iz <https://www.cegh.at/>: <https://www.cegh.at/en/exchange-market/market-data/>
- European Commission. (2021). *Quarterly Report on European Electricity Markets*. Bruselj: European Commission.
- European Commission. (2021). *Quarterly Report on European Gas Markets*. Bruselj: European Commission.
- Gas Infrastructure Europe. (15. 7 2021). <https://agsi.gie.eu/>. Pridobljeno iz <https://agsi.gie.eu/>: <https://agsi.gie.eu/#/>
- Intercontinental Exchange, Inc. (31. 8 2021). <https://www.theice.com>. Pridobljeno iz <https://www.theice.com>: <https://www.theice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Gas-Futures/data?marketId=5460496&span=1>
- Intercontinental Exchange, Inc. (15. 7 2021). <https://www.theice.com>. Pridobljeno iz <https://www.theice.com>: <https://www.theice.com/products/219/Brent-Crude-Futures/data?marketId=5049369&span=1>
- Intercontinental Exchange, Inc. (31. 8 2021). <https://www.theice.com/>. Pridobljeno iz <https://www.theice.com/>: <https://www.theice.com/products/243/API2-Rotterdam-Coal-Futures/data?marketId=5310603&span=1>
- Intercontinental Exchange, Inc. (31. 8 2021). <https://www.theice.com/>. Pridobljeno iz <https://www.theice.com/>: <https://www.theice.com/products/197/EUA-Futures/data?marketId=5474735&span=1>
- LinkedIn Corporation. (15. 7 2021). <https://www.linkedin.com/>. Pridobljeno iz <https://www.linkedin.com/>: <https://www.linkedin.com/>
- Montel. (15. 7 2021). <https://www.montelnews.com/>. Pridobljeno iz <https://www.montelnews.com/>: <https://www.montelnews.com/>